

6. Undervisning og livslang læring

Fredag 14. juni 10:30-12:00

Bibliotekundervisningens fremtid – nytt fokus på metodikk og digitalisering.

PhD on Track som nettressurs i bibliotekkurs for ph.d.-kandidater

(Beste praksis)

Michael Grote - Universitetet i Bergen

Hege Charlotte Lysholm Faber - NTNU Universitetsbiblioteket

I løpet av de siste årene har både fakulteter og universitetsbibliotek i Norge begynt å tilby tverrfaglige kurs for ph.d.-kandidater og har samtidig arbeidet for å opprette nettbaserte ressurser som gir informasjon om diverse arbeidsverktøy og metodikk som er relevant i forskerutdanningen. Parallelt med dette har den tradisjonelle bibliotekundervisningen forandret seg: Gjennom å åpne bibliotekkurs for nye emner som akademisk skriving, akademisk redelighet og datahåndtering, blir begrepet «informasjonskompetanse» utvidet og nye undervisningsformer utprøvd. I tillegg er målgruppen for ph.d.-kurs på bibliotekene svært heterogen: Det finnes store forskjeller angående metoder og arbeidsmåter mellom fakulteter, fag, fagdisipliner og prosjekter, og prosjektenes faglige spesialisering og tverrfaglighet øker behovet for skreddersydde svar. Både de nye læringsområdene og det økende behovet for individuell veiledning utfordrer tradisjonelle konsepter for bibliotekundervisning, som gjerne har vært generaliserende og instruksjonsbasert. Utfordringen med målgruppens faglige heterogenitet besvares med ph.d.-kurs i «overførbare ferdigheter» («transferable» eller «generic skills») og forsøk på å finne fagovergripende standarder for nøkkelkompetanser som søk, litteraturkartlegging eller skriving av akademiske tekster, mens undervisningsmetodikk fortsatt er et lite utarbeidet område i bibliotekundervisningen. Utgangspunkt for foredraget er at de nye temaene i bibliotekenes ph.d.-undervisning som skriveprosess, arbeidsflyt og etiske problemstillinger ikke kan ivaretas gjennom instruksjonsbaserte læringsformer, og at praktisk overføring av kunnskap og ferdigheter til de individuelle prosjektene er en hovedutfordring for ph.d.-kandidater i dag. Derfor er det nødvendig å fokusere særlig på undervisningsmetodikk i biblioteksundervisningen. På bakgrunn av erfaring med utvikling av bibliotekkurs for ph.d.-kandidater og arbeidet med nettressursen PhD on Track presenterer vi ulike eksempler for digitalt støttet undervisningsmetodikk som prosjektbasert arbeid, studentaktiv læring og blandet læring. Foredraget tar for seg spørsmålet om hvordan disse tilbud svarer på ph.d.-kandidaters faktiske behov og hvordan bibliotekene kan ivareta sitt oppdrag som rådgiver for den enkelte kandidaten og som samarbeidspartner for ph.d.-veiledere.

Modulpakke for undervisning i profesjonell kompetanse på masternivå:

Et undervisningseksempel fra Realfagsbiblioteket

(Beste praksis)

Heidi Konestabo - Realfagsbiblioteket, UiO

Tone Charlotte Gadmar - Realfagsbiblioteket, UiO

Karoline Moe - Realfagsbiblioteket, UiO

Edina Pózer - Realfagsbiblioteket, UiO

Studenter som utdannes ved universiteter og høyskoler i dag, skal stå rustet til å være samfunnets problemløsere inn i en framtid i stadig forandring. Det krever ikke bare at vi utdanner kandidater til et høyt faglig og spesialisert nivå, men også at de samtidig får støtte til å utvikle en trygg bredde og rolleforståelse som profesjonelle yrkesutøvere og dermed legger et individuelt grunnlag for videre utvikling gjennom hele yrkeskarrieren. Det matematiske-naturvitenskapelige fakultetet, Universitetet i Oslo har redesignet sine studieprogram under den pedagogiske fanen InterAct, og høsten 2018 ble 23 ny-strukturerte masterprogram lansert. I utformingen av disse nye programmene har det vært et sentralt premiss at tverrfaglighet og generiske profesjonelle ferdigheter skulle få en tydelig og integrert plass gjennom hele studieløpet. Dette premisset har re-aktualisert behovet for forskingsbibliotekets aktive tilstedeværelse integrert i studieløpet for å dekke forskjellige tema innen informasjonskompetanse, forskeretikk og vitenskapelig kommunikasjon. Realfagsbiblioteket har et godt samarbeidet med fakultet og instituttene om utvikling av nye undervisningsmodeller for å dekke behovene tilpasset ulike fag. Presentasjonen vil gi et innblikk i pilotprosjektet ved Det matematiske-naturvitenskapelige fakultet med en ny kurspakke for masterstudenter i form av felles seminardager med jevne mellomrom over hele deres to-årige masterstudieløp. På seminardagene møter studentene stoffet i form av tematiske moduler og en blanding av plenumsundervisning, gjesteforelesninger, demonstrasjon, gruppediskusjon, parallellsesjoner og workshoper der studentene jobber med konkrete oppgaver og mål knyttet til egen masteroppgave. Rammen for seminardagene er enkel og modulene kan lett flyttes rundt eller byttes ut ved behov. Den overordnede målsetning er likevel at studentene i størst mulig grad skal stimuleres og støttes i sin individuelle utvikling av profesjonell kompetanse i tilknytning til sin egen faglige kontekst. Piloten kjøres i første omgang for studieprogrammene Kjemi og Materialvitenskap, og Geofag. Seminarserien tilbys halvveis i det toårige masterløpet. Flere andre studieprogram arbeider mot tilsvarende fagtilpassede modulpakker. Grunnramme og premisser for modulpakken, bærende pedagogiske prinsipper og metoder blir beskrevet i presentasjonen. Sammendrag av innholdet, samt erfaringene og studentenes tilbakemeldinger blir også adressert.

iKomp i VGS et eksempel på hvordan UB'ene kan utvikle og implementere nye læringstjenester innenfor informasjonskompetanse

(Beste praksis)

Lars Figenschou - UiT Norges arktiske universitet

Grete Overvåg - UiT Norges arktiske universitet

Det er en utfordring å identifisere nye studenters digitale kunnskaper og deres evne til å anvende disse best mulig i utdanningssituasjonen. Problemene er veldig ofte relatert til manglende IK, og at studentenes digitale ferdigheter dermed matcher dårlig med de krav og forventninger som de møtes med i høyere utdanning. Studentene kan for eksempel være veldig flinke rent teknisk og med hensyn til ulike kommunikasjons-applikasjoner, men altfor få har en bevissthet rundt det å utvikle sine kunnskaper med overordnede mål og idealer i mente. Sluttproduktet for de studentene som sliter er det liten tvil om: mangel på læring, en følelse av å mislykkes og ikke minst følgeskadene derav. For å gjøre noe med disse problemstillingene har vi laget en mooc (iKomp i VGS), som skal gi elevene i videregående skole en bedre tilpasset arbeidspraksis i forhold til motivasjon, planlegging, informasjonskompetanse og kildekritikk, samt læring og læringsstrategier. Kurset består av 5 moduler. Dette vil forhåpentligvis gjøre elevene langt bedre rustet i møtet med høyere utdanning, og vi håper at det vil heve motivasjonen og læringseffekten hos mange i videregående skole. Dette vil på lengre sikt gjøre at færre ferske studenter vil slite med problemstillingene relatert til manglende IK. Prosjektet er et samarbeid mellom UB Tromsø, Nasjonalbiblioteket og Fylkesbiblioteket i Troms. Prosjektgruppa ved UBT, samt tre lærere fra ulike videregående skoler, har i hovedsak stått for innholdet i kurset. Vi holder nå på med beta-testing og tar sikte på lansering høsten 2019. I mellomtiden får vi konkrete tilbakemeldinger på både struktur og innhold som vil skape grunnlag for en revisjon av beta-versjonen. Underveis i prosjektet har vi besøkt og samarbeidet med flere videregående skoler, og i tillegg hatt en god kommunikasjon med skoleeiere og fylkesbiblioteket. Vi mener at samarbeid som dette er en riktig vei å gå for bedre å «tilpasse kartet til terrenget». UB`er vil i fremtiden være helt avhengige av å kunne utvikle, og tilby tjenester som er spesialtilpasset bestemte målgrupper (f.eks. helt nye studenter).